FRANCKESCHE
STIFTUNGEN

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauin[a]e Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

De iuris & facti ignorantia. Rubrica.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Visual Library

a ¶ Citatio eſt de iure naturali. Adde Ioan. Mo. in extrauaganti Bonifacij octaui. inci. rē nō nouā l gl. fi.
b ¶ In cardinali leg. ad de Bar. in l. vnica. C. de ſupindi. li. x. Bal. in l. exēplo. C. de proba. gl. i c. ſicut. de ſen tē. excō. Pe. de An. c. in clemē. j. de proba. Angel. conſil. xxix.
c ¶ Notarij dicunt hr̄e dignitatē. Adde gl. et Bal. i l. gn̄ali. C. de tabula. li. x. & Bar. in l. fi. C. de primi. li. xij. et vid tex. et ibi Bar. in l. fi. in prin. C. qui mi. nō poſ. li. xij. vbi ꝙ dicit quoddā munus & vide eundem Bar. & ibi Alexā. in apoſtil. i l. eadē. ff. ad l. Iul. repe. & Abb. in c. fraternitatis. co. ij. extra de hę. Frā. cur.
d ¶ Incipit à citatione. Adde Pau. de Ca. in l. libert⁹. de in iusvo.
e ¶ Sniæ. Vide Alexā. de Imo. in d. §. i vēditione. col. ix. ver. extra gl. & Feli. in c. exratione. colum. fi. de appella. Franci. Cur.

nō citata, nō valeret ſicut nec ſn̄ia alterius
a iudicis. quia citatio eſt de iure naturali^a qd'
4 princeps auferre non poteſt. † ſed obmiſsio
alterius ordinis iudiciarij qui nō eſſet de iu
re naturali non vitiaret proceſſum vel ſen-
tentiam principis. vt ſentit Inno. in c. in cau
ſis. de re iudi. ſecundùm Bal. ſufficit.

De mandatis principum. Rubrica.

1 *Iudex delegatus debet bene cuſtodire reſcriptum: nec de ipſo crederetur ſibi ſi non oſtenderet.*
Cardinali legato creditur de ſua legatione, etiam ſi nō oſtē deret literas papales. & quando?
3 *Notarij an dicantur habere dignitatem.*

LEX vnica.

1 SI quis. † No. hic ꝙ com
miſsio vel māda
datū alicui factū à principe
debet ꝓbari per ſcripturā:
aliâs nec creditur aſſerēti ſe
habere: niſi doceat, & literas
oſtēdat. facit l. ꝓhibitū. j. de iure fiſ. & qd' ibi
per Bar. li. x. de ſuper. in d. l. per eundem. &
2 qd' no. glo. in c. cū in iure. de offi. dele. † quę
dicit qd' iudex delegatus, debet bene cuſto
dire reſcriptū. quia de ipſo nō crederet ſibi
ſi nō oſtenderet: fallit hoc, in cardinali lega
b to, ^b cui credit de ſua legatiōe: ꝓpter magnā
dignitatē eius. etiā ſi nō oſtēderet literas pa
pales xcvij. di. c. nobiliſsimus. niſi ſuper his
quæ eſſent reſeruata papæ. vt no. Io. An. in nouel. in c. j. de offic.
3 leg. lib. vj. & in c. eos. de ſen. excō. eo. lib. † Vltimò no. hic in ver-
c bo. [notarij.] ꝙ notarij. dicuntur habere dignitatem^c doc. dicunt
hoc non eſſe verum niſi in prothonotarijs principis. & de illis lo
quit ille tex. & adde quod no. Bar. in l. eadē lege. ff. ad le. Iul. rep.

De iuris & facti ignorantia. Rubrica.

2 *Quædam permittuntur ante factam executionem ad eam impediendam: quæ nō permittuntur poſt ad eam retractandam.*
Mora quòd poſsit purgari ante executionem factam à lege, uel ab homine.
3 *Miles ſi omiſit peremptoriam ſcienter, ei non ſubuenitur.*
Militibus licitum eſt ignorare iura.
Quod iſta l. non habeat locum in militibus noſtri temporis.
Permiſsio facta in ſpeciali cauſa certæ perſonæ habet uim legis generalis ſi clauſa eſt in corpore iuris.
4 *Conueniri dicitur ille qui citatur.*
Quando in executione ſententiæ ſit pars citanda?
5 *Quæ exceptiones poſsint opponi poſt ſententiam?*
6 *Sententia lata à iudice excommunicato publicè non ualet: & idem in alijs actibus.*
7 *Exceptio excommunicationis poteſt opponi in curia ſeculari.*

LEX I.

1 QVanuis. † Miles poteſt exceptionem per-
emptoriam quam per errorē iuris
omiſit, opponere ante ſententiā: opponere etiam
poſt ſententiā, quę tranſiuit in rem iudicatam, &
impedire executionem eius ſi facta non eſt. ſed
poſtquam eſſet facta, non poſſet virtute priuile-
2 gij militaris propter hoc retractari. hoc dicit iſta l. ſingularis. † ſic
no. quod quædam permittūtur ante factam executionē ad eam
impediendam, quæ non permittuntur poſt ad eam retractandā.
ſic & mora poteſt purgari ante executionem factam à lege, vel
ab homine. ſed poſteà non ad eam retractandam. vt in l. qui ob
rem non defenſam. ff. de condi. inde. & l. ſi is qui. ff. de leg. ij. quę
loquitur de executione facta à lege. & intellige hanc legem, qd'
etiā ſine aliqua reſtitutione obtinēda à iudice poſsit miles ipſo
iure talem exceptionem omiſſam opponere: ſiue agatur ordina-
ria actione in factū oriente ex ſentētia, ſiue petatur executio of-
ficio iudicis: cum loquatur generaliter. & ſic non excluditur mi
les per lapſum quadriennij. non ſic eſſet in minore, vel abſente
cauſa reipu. non opponentibus exceptionem peremptoriam an
te ſententiam, quia non poſſent poſteà opponere niſi impetrata
& obtenta reſtitutione in integrum. j. tempora debita. vt in l. mi-
nor. xxv. annis. omiſſam. ff. de mino. miles ergo melioris condi-
tionis eſt in hoc quàm alij abſentes cauſa reipu. nec mirum. Nā
ad hoc oſtendendū ponitur titu. ſpecialis de reſtitutione militū.
diuerſus à generali titu. quibus ex cau. ma. vt patet. j. de teſta. mi.
& quibus ex cauſis ma. ad denotandum maiorem prærogatiuā
3 in militibus. venio ad caſum. † In tex. ibi. [ignorantia iuris.] dicit
Bal. quod ſi apparet ipſum ex certa ſcientia iuris & facti omiſiſ-
ſe talem exceptionē ꝓponere, non ſubueniretur ſibi. ar. à cōtra-
rio ſenſu. quia nō ſufficit priuilegium militare niſi cū eo concur
rat iuris ignorātia. & multòmagis ignorantia facti. No. ergo hic
ꝙ militibus licitum eſt ignorare iura. In tex. ibi. [allegationes.]
exceptiones peremptorias ſecundū Doct. ſi ibi miles erat reus.
vel replicatione, ſcilicet ſi erat actor. & ſic poteſt habere locum
vtroq; caſu ſecundū eos. licet glo. videatur hic ſentire quod ha-
beat locum ſolū eo caſu quo erat reus: dum dicit quod illud erat
vnum de his quæ faciebāt pro reo. ſed Doc. dicūt eandem ratio
nē eſſe in actore: quia primò ad replicandū actor videtur reus.
In tex. ibi. [armatæ militiæ.] non ergo haberet locū in militibus
noſtri temporis, qui non exercent militiam armatam. ſed ſolū va
dunt per plateas, & ſedent in primis ſedibus ſecundū Doc. quia
ceſſat rō fauoris in eis. In tex. ibi. [permitto tibi.] No. quod illa
permiſsio facta in certa & ſpeciali cauſa. certæ perſonæ habet
vim. l. generalis, vt debeat obſeruari quò ad alias perſonas & ſi-
miles cauſas. quia iſta lex fuit clauſa in corpore iuris. aliâs nō ex
tēderetur ad alias perſonas, vel cauſas: quia nō pertinet iſta per-
miſsio ad declarationem legis dubiæ: quo caſu extenderetur ad
alias: etiam ſi non eſſet clauſa in corpore iuris. vt in l. fi. §. de legi.
ſed pertinet ad nouam cōceſsionem factā fauore perſonæ. ergo
4 &c. in l. ij. eo. titu. & l. iij. circa fi. ff. de cōſti. prin. l. j. in fi. † In tex.
ibi. [conueniri.] dicit Bal. per iſtum tex. quod cū ille dicat̄ cōue
d niri qui citatur, quia omne iudicium incipit à citatione.^d vt no. j.
de in ius voc. ſuper rubrica: quod hic videtur caſus quod in exe
e cutione ſententiæ^e ſit pars citanda. ſed certè hoc non eſt ſemper
verum. ſed dic vt no. in c. de cætero. de re iudi. per Innoc. & per
Bar. in l. à diuo pio. §. in venditione. ff. eo. titu. de re iudic. poteſt
autem iſte tex. intelligi quādo cōueniebatur actione in factum,
in qua proceditur ordinariè. & tunc nō eſſet dubiū ꝙ pars eſſet
citanda, poteſt etiā intelligi quādo petitur executio officio iudi-
cis. & tunc verbum conueniri exponeretur, id eſt moleſtari. ſuf-
5 ficit. venio ad glo. magnam. † Vltima glo. enumerat aliquos ca-
ſus, in quibus poteſt opponi exceptio peremptoria poſt ſenten-
tiam. Præmitte ad euidentiam glo. mag. duas regulas. vnam qd'
exceptiones quæ oriuntur poſt ſentētiam poſſunt ſimiliter poſt
ſententiam opponi. quia per eam non eſt præcluſa via his quæ
oriuntur poſt eam. ſed his quæ prius erant orta: ſicut videmus in
litis conteſta. vt patet in l. ij. j. de cōſortibus eiuſdem litis. iuncta.
l. Pomponius. §. ratihabitionis. ff. de procura. facit quod no. in l.
ſi maior. j. de tranſac. in purgatione moræ contractæ poſt litem
conte. quia poteſt purgari vſq; ad ſententiam: & tamē ſi eſſet cō
miſſa prius, nō poſſet purgari niſi vſq; ad conteſtationē. vt in l. ſi
inſulā. ff. de ver. obli. Secunda regula eſt quod exceptiones quę
nō impugnant ſententiā de iniquitate, imò præſupponunt eam
bene & iuſtè latam, ſimiliter poſſunt opponi poſt ſententiā: quia
ſe cōpatiuntur cum ea: tunc verò poſt ſententiā non poſsint op-
poni regulariter, qn̄ erant ortæ ante & ſi opponerent̄ poſt, impu
gnarēt ſn̄iam de iniquitate: tanquā latam malè. & ita loquitur. l.
peremptorias. C. ſen. reſcin. non poſ. Fallit in caſu huius legis fa
uore militis. Itē fallit vbicūq; vel ratione ætatis, vel abſentię ra
tione cauſæ reipu. daret̄ reſtitutio aduerſus ſententiā: ex his poſ
ſunt decidi oēs caſus facti in gl. nā quædā ſunt exceptiones quæ
opponunt̄ cōtra validitatē ſentētiæ, vel proceſſus: quia dicitur ꝙ
ſentētia ſit nulla. & iſta pōt opponi poſt ſn̄iam. tū quia nō videt̄
opponi poſt ſententiā, ex quo eſt nulla. j. de procu. l. licet. iuncta
l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iudic. tum quia incipit competere
poſt latā ſententiā de facto. nā antequā eſſet lata non poſſet dici
quod competeret: nec etiā iſta impugnat ſententiam de iniquita
te. quia iſta poſſunt ſimul ſtare ꝙ ſententia in ſe ſit iuſta quò ad
negotium principale, & tamen ſit nulla, quia lata nō ſeruata for
ma: puta parte non citata. Item ſequitur ex prædictis quod ex-
ceptiones quæ opponuntur ad moderandum executionem ſi-
militer poſſunt opponi poſt ſententiam: eiſdem rationibus. Po-
ne exemplum in exceptione, ne quis exigat vltra quàm face-
re poſsit in caſibus in quibus competit. vt in l. Neſennius. in

fi. ff. de

ſi.ff.de re iudi.& l.ex diuerſo.§.fi.ſo.ma. nam præſupponit con-
demnationē bene factā in tota quātitate,quia erat debita,ſed qa
facultates eius nō ſufficiūt petit executionem nō fieri,niſi quate-
nus facere pōt.& ex his dicunt Doc.qđ exceptio inuentarij cō-
fecti pōt opponi poſt ſententiā ſi hæres eſſet cōdemnatus ad ſol
uendum ſolida legata.& opponeretur qđ bona hæreditaria nō
ſufficiant,& qđ inuentariū fuit confectū: tamē in hoc ego ſemp
dubitaui,quia iſta exceptio videt̄ impugnare ſententiā de iniq-
tate.ſi eñ bona nō ſufficiūt ad ſoluendū integra legata,& inuē-
tarii eſt cōfectum,legata ipſo iure nō debentur vltra vires hęre
ditarias.ſi ergo hæres eſt cōdēnatus ad ſolida legata tanquā de-
bita,malè condēnatus eſt.non ſic in præcedēti exceptione. quia
ibi bñ condēnatus eſt.qđ patet.quia ſi poſteà perueniret ad pīn
guiorē fortunā,illa exceptio ſibi nō prodeſſet:nō ſic in iſta,quia
licet bona hæreditaria augerentur,nō propterea augerentur le-
gata.vt in l.in quantitate.ff.ad leg.fal.breuiter pōt dici ſuſtinen-
do dictū Doc.verū eſſe,quia illa exceptio impugnat ſentētiā de
iniquitate inſpecta iuris diſpoſitione,quæ reſecat legata quate-
nus vltra vires hæreditarias cōfecto inuētario,nō autē inſpecta
voluntate defuncti,qui voluit ea ſolida præſtari. vt in l.cū fidei.
ff.de cōfeſ.Pone etiā exemplū in exceptione cedendarum.ff.de
fideiuſ.l.ſi fideiuſ.in d.§.fi.alle.hic in glo.pro tertio caſu.ſed ten-
dit ad idē cū præcedēti.nā illa nō impugnat ſententiā de iniqui-
tate,ſed moderat̄ executionē: ne fiat antequā actio cedatur vbi
erat cedēda.Pone etiā exemplū in exceptione legitimarū impē-
ſarum reſtituendarū,ſi egi contra te rei vēdicatione ad fundum
meum,in quo feciſti expenſas neceſſarias bona fide;& obtinui,
nec oppoſuiſti exceptionē impenſarū, poteris opponere in exe-
cutione ſententiæ.l.planè.ff.de peti.hære.in Specu.de excepti.§.
dicto.ver.ſed pone ædificaui. Sed in exceptione pretij non ſolu
ti,vel rei non traditæ ſi emptor agat contra venditorem ad rem
tradendam,& ſit condemnatus non oppoſita exceptione pretij
non ſoluti,an in executione poterit eam opponere. Spec.idē in
ſeq.§.videt̄ tenere qđ ſic.ſed in §.fi.de execu.ſen.ver.Item pone
emptor.videt̄ tenere contrariū.& etiam Bar.qui ipſum refert
in l.ſi duo patroni.§.ſi quis iurauerit.ff.de iureiu. quia iſta exce-
ptio peremptoria impugnat ſententiam de iniquitate,quia ſi pre
tium non erat ſolutum,non poterat in effectu agere ad rem: nec
debebat ad eam condemnari.l. Iulianus.§.offerri.ff.de actio. em
pti.ergo fuit iniuſtè condemnatus.tradat ergo rem,ne ſententiā
impugnet ex iniquitate,& poſteà petat pretium actione ex ven
dito.& iſta eſt verior.& ita videtur dicendum vbicunq; illud ꝙ
poterat obijci per viam exceptionis,poteſt etiam peti per modū
actionis:vt in exceptione compenſationis:quia ſi non eſt oppo-
ſita ante ſententiam,non opponeretur poſt:ſed ſoluat & agat a-
ctione quæ ſibi competit.vt in l.ſi cum dos.ff.rerum amo. & qđ
ibi no.Bar.Idem videtur in executione non numeratę pecunię:
nam poteſt opponi per modum excipiendi , & etiam per modū
agendi.vt j.de non nu.pec.authen.hęc autem querela.tamen in
hoc cogitādum eſt.quia fortè non eſt verū, cū etiam ſi opponat̄
per modū agēdi impugnet ſnīam de iniqtate,qa faceret retracta
ri executionem.ſed in pręcedētibus nō retractaret̄ executio:ſed
peteret̄ alia res quā illa ſup qua facta eſt executio. Ex prædictis
etiā patet qđ exceptio trāſactiōis vel ſolutiōis factæ poſt ſnīam
poſſet opponi cōtra executionē ſnīæ:qa nec eam impugnant de
iniquitate,nec erāt ortæ añ ſnīam.vt in l.poſt rē.ff.de trāſ.qđ au
tē dixi realiter nō poſſe opponi exceptionē perēptoriā poſt ſen-
tentiā quæ habuiſſet originē añ,& eam impugnaret de iniqtate,
procedit ſi agat̄ ex ipſa ſnīa actione in factū: vel ſi petat̄ eius exe-
cutio officio iudicis: ſed ſi ageret̄ actiōe prima, qđ facere pōt a-
ctor,licet fatuè faciat.vt no.in l.duobus.ff.de exe.rei iu.& no.in
l.j.j.de iudi.quia poſt ſnīam nō fuit ſublata,tūc oēs exceptiones
quę poterāt opponi ante latā ſnīam, poterāt etiā nō opponi per
6 ibi no.per doc. Vltimò iſta gl.alle.dū dicit.[vel excōicatus.]† ꝙ
a ſnīa lata à iudice excōicato nō valet.ᵃ qđ eſt verū ſi erat publicè
excōicatus,ſecus ſi occultè,& neſciebat̄.vt in c.ad ꝓbandū. ex-
trà de re iu.& idē in alijs actibus & officijs pub.vt interpoſitiōe
authoritatis,vel officio tabelliōatus:qa iſta ſunt iterdicta excōi.
& ſunt nulla ipō iure,ſi erat publicè excōicatus.ſecus in actibus
priuatis.nā eius teſtm̄ vel cōtractus nō reddit̄ nullū ſeu nullus,
qđ plenè dic ꝑ Io.an.i nou.i c.pia.de exce.li.vj. Et adde qđ no.
7 i c.decernimus.de ſen.excō.e.li.† Allegat̄ etiā iſta gl.ꝙ exceptio
b excōicatiōis pōt opponi in curia ſeculari,ᵇ
ſicut in eccleſiaſtica:puta ꝙ nō debeat au-
diri actor,quia eſt excōicatus. Et ſi iudex
ſecularis ad inſtantiam actoris exceptionē
non admitteret;poſſet cōpelli per eccleſia-
ſticū ad inſtātiā rei opponētis,ſicut ſi non
admitteret exceptionē iuramēti.vt in.c.fi.
de excep.li.vj.et c.licet mulieres.de iureiu.
eo.li.Eſt etiā hic vna gl.quę reprobat̄.ſ.ꝓ-
cedēs dū dicit idē eſſe in ruſtico qđ in mi-
lite.ꝗ nō eſt verū:qa licet ruſticus excuſet̄
ab ignorātia iuris,ſicut miles:nō tñ eſt pri-
uilegiatus eo mō quo miles, vt poſsit op-
ponere exceptionem peremptoriam poſt
ſententiam.

1 ☞ *Suus ſi non repudiauit expreſſè poteſt adire perpetuo, ſcilicet uſque ad xxx.annos: & quid ſi repudiauit, & quid in emancipato? & nu.1.*

Quid in eo qui non eſt ſuus nec emancipatus, ut eſt filius matris?

LEX II.

1 Cum ignorantia.†
Maior xxv.annis qui hæredita-
tē repudiauit etiā maternam, nō
poteſt propter ignorātiā iuris amplius ad eā redire.h.d. in effe-
ctu.ſed ſi eſſet minor poſſet mediante bñficio reſtitutionis : vt.j.
ſi minor ſe ab hęre.abſti.l.j.& ij.cū ti.ſequē.In text.ibi[ignorātia
iuris.]quia fortè errās in iure credebat poſt renuntiationē poſſe
ad eā redire ſi ſibi placebat,cū eſſet hr̄ditas materna,in qua puta
bat eſſe idē ꝙ in paterna.vt in l.ſi qs ſuus.ff.de iure delib.ſed nō
eſt idē.vt hic in tex.iuncta gl.& iſta iuris ignorātia ſibi nō pro-
deſt in lucro captādo:ſi tñ potuit cōſulere peritiores.aliàs ſecus.
vt in l.proxi.in gl.In tex.ibi.[ſubueniri tibi.]qa repudiādo abdi-
cauit à ſe potētiā adeundi:quā amplius recuperare nō pōt.vt.ff.
de ædi.edic.l.Itē q̄rit̄.§.ſi vēditor & j.de remiſ.pig.l.fi.In glo.ibi
[ſolutio ibi in paterna.]hic in materna.Iſtā tenēt Doc.qa magis
debet̄ filio hr̄ditas pr̄na.quā materna inſti.de hære.qua.& diff.§.
cæterū.Nec ob.l.fi.§.j.ff.ad tertu.qa ſolue vt in gl.ꝙ ibi nō repu
diauit,ſed dixit ſe nolle adire:quæ verba videt̄ potius dicta cau
ſa differēdi aditionē,vt nolit eā facere ꝑ nūc,ſed deliberare:quā
importēt repudiationem:cū lapſu tñ anni verba illa repudiatio-
nē importēt.vt per illā.l.ſingularē.ꝙ declara plenè per Bart.in l.
ſi quis ſuus.ff.de iure delib.qñ autē dicit repudio ſtatim eſt ex-
cluſus,nec ex priuilegio illius.l.amplius ad eā pōt redire. Idem
in paterna,ſi filius erat emancipatus.vt j.l.proxi.Sol.verò quam
infrà ſubijcit gl.licet in ſe ſit vera,cōtinet tamē diminutionem
ad hanc.l.Pe.autem dicit non eſſe fiendam differētiam inter pa-
ternam & maternam hæreditatem,nec inter ſuum vel emanci-
patum,cum illæ differentiæ ſint hodie ſublatæ per authē.de hæ
redi.ab inteſt.ſed certè verum eſt quātum ad ſucceſsionem in-
teſtati,non quantū ad alios effectus no.in.l.ſi emācipati.j.de col
2 le.& in l.gallus.§.& quid ſi tantū.ff.de lib.& poſth. † Concludo
omnia coniungendo.aut loquimur in ſuo,aut in emācipato.pri-
mo caſu ſi non repudiauit expreſsè,pōt adire perpetuò: ſcilicet
vſq; ad xxx.an.vt no,in l.licet.& in l.cum in antiquioribus.j.de
iure deli.Si repudiauit,admitit̄ vſq; ad trienniū.Si loquimur in
emancipato qui repudiauit,nunquā audit̄. Adde tertiū caſum
in eo.q nec eſt ſuus,nec eſt emancipatus,vt eſt filius matris.& ſi
repudiat expreſsè, nō auditur.ita poteſt intelligi iſte tex. vt di-
cit glo.ſi nō repudiauit expreſsè,tunc ſi protulit verba quæ ha-
beant vim repudiationis,puta nolo adire,vel nō eſſe hæres vſq;
ad annū:tūc audit̄.de col.bo.l.nunquā.ita loquitur.l. filij mater.
§.j.ff.ad tertu.ſi verò nulla verba protulit,nam de iure ciuili au-
diretur perpetuò.d.l. licet. de iure prætorio vſque ad annum
tantum .l.ij.j.qui poſſ.admit.ad bono.poſſeſ.& ita Doct.c.decla
rant iſtam legem.

2 ☞ *Hæreditas paterna uel hodie legitima ad quam reducitur tota hæreditas, non eſt debita filio; ſed quaſi debita.*

3 *Ille qui perdit quaſi debitum, nō dicitur recipere damnum, ſed potius lucrum non acquirere: & quid habito reſpectu ad alia lucra?*

4 *Quinque capita in ſucceſſione inteſtati per ſucceſſorium edictum, quibus deficientibus quòd admitatur fiſcus.*

a ¶ Si erat publicè ex-
cōicat⁹.adde Bal.in
c.cōtingit.in ix. col.
de dolo & cōtu.vidē
latè ꝑ Fel.in c.ad ꝓ-
bādū.col.ij.ver.limi
ta ſcdō.& in col.ſe.
extrà d re iud.et vidē
ꝑ eūdē in c.cū inter.
co.ix.ver.dū dicit.e.
ti.& ibi an ꝓceſſus
factus ab excōicato
teneat.& vide eūdē
Fe.in.c.fi.col.iij.ver.
no.etiā.de exceptio.
Fran.Cur.

b ¶ Opponi i curia ſe-
culari. Adde Bal.i. c.
intelleximꝰ.de iudi.
Et adde Are.in.c.po
ſtulaſti.col.j.de ho-
mi.et Bal.in l.placet
C.de ſac.ſanc.eccl.ꝙ
declara.vt ꝑ eūdem
Bal.l.l.quoties.in fi.
C.de iud.et ꝑ Pet. de
anch.in.c.pia.de ex-
cep.in vj.ad quę vi-
de Feli.in c.fi.col.iij.
ver.no.etiā.de exce.
Fran.Cur.

LEX III.

1 SI emancipata. †Ignorantia iuris non excuſat in lucro ſeu quaſi lucro captãdo. h.
dicit. Barto. oppo. extra gloſ. quia iſta erat mulier quam excuſat
iuris ignorantia. vt l. cum de indebito. ff. de proba. Solu. verum
eſt in caſibus de iure expreſsis. qui no. in l. fina. j. eo. per glo. inter
quos iſte non eſt. & extra illos paris conditionis eſt mulier cum
maſculo. & vide multos caſus in quibus mulier eſt melioris con
ditionis quàm maſculus. & econuerſo in Spec. de procu. §. j. ve-
nio ad glo. aduertatis. In glo. ibi. [quæ eſt.] iſtam videntur tene
re Doc. per l. ſi quis ſuus. ff. de iu. deli. tamẽ ſequens ſolutio quã
glo. ſentit, videtur verior & æquior, ꝙ ibi loquitur in hæredita-
te delata de iure ciuili, quam filius expreſsè repudiauit. & illa re
pudiatio potuit fieri inconſultè: & indeliberatè ideo l. ſubuenit
ſibi in hęreditate paterna, vt ea non obſtante poſsit eam adire ſi
res eſt integra, id eſt per alios poſteriores nõ adita. hic loquitur
in bonorum poſ. delata de iure prætorio, quæ debebat peti iure
iſto infra annum. & non fuit petita, ideo tacitè videtur repudia
ta. ideo ſibi non ſubuenitur, quia in maiori negligentia deprehẽ
ditur per lapſum anni. ſed ſi eam expreſsè repudiaſſet infra an-
num, eſſet eadem ratio quæ in hæreditate. vnde videtur ſibi ſub
ueniendũ per iſtam l. quia emancipato non debet eſſe cauſa affe
rendi beneficium illius l. cum attẽta diſpoſitione iuris prætorij,
& eſſet hodie iuris ciuilis non minus ſit debita hæreditas patris
filio emancipato, quàm filio in poteſtate. quod patet. quia pręte
ritio emancipati ſine cauſa reddit hodie teſtamentum nullum,
ſicut præteritio filij in poteſtate. vt no. in auſ. de hære. & falci. §.
exhæredatos. per glo. & ſic ſi exhęredetur, habet querelam ſicut
2 filius in poteſtate. †In glo. ibi. [non eſt debita, ſed quaſi debita.]
Iſta glo. ſemper allegatur ꝙ hæreditas paterna, vel hodie legiti-
ma ad quã reducitur tota hæreditas, non eſt debita filio, ſed qua
ſi debita: quoniam pro ea non competit aliqua actio filio contra
patrem, quo caſu diceretur debita. ſed pater quodam vinculo na
turali aſtringitur. vt in l. cum ratio. de bo. dam. & ex voto paren
tum. quia quicquid acquirunt liberis ex voto acquirunt. vt in l.
nihil. §. facilior. ff. de bo. lib. gloſ. tamen in l. ſi quis legatum. ff. de
fal. videtur dicere ꝙ ſit debita ſed intellige illud reſpectu legiti-
mæ quæ debetur patrono in bonis liberti. quia illa quæ debetur
filio in bonis patris eſt magis debita: vnde reſpectu illius eſt ve-
rè debita. ſed illa quaſi debita: alio verò reſpectu de quo hic, non
eſt propriè debita: ſed quaſi. facit. ff. pro ſoc. l. & quia. in prima
3 charta. Item no. ex glo. †ꝙ ille qui perdit quaſi debitum non di-
citur recipere damnum: ſed potius lucrum non acquirere: tamẽ
habito reſpectu ad alia lucra quę non ſunt debita nec quaſi debi
ta, diceretur recipere damnum. & ita loquitur. l. fi. j. de codi. alle-
4 gata in glo. †In fi. glo. ibi. [ex alio capite.] nam in edicto præto-
ris circa ſucceſsionem inteſtati erant. v. capita. ſcilicet caput libe
rorum, caput agnatorum, caput cognatorum, & caput vnde vir
& vxor. & omnibus deficientibus fiſcus. primum caput præfer
tur omnibus, quo excluſo deuoluebatur bonorum poſſeſsio ad
ſecundum caput per ſucceſſorium edictum: & excluſo ſecundo
deuoluebatur ad tertium. & ſic de ſingu. in filio autem erat con-
ſiderare tres qualitates: ſcilicet filiationem. & illo reſpectu eſt de
capite liberorum. Item agnationem, quia omnis filius eſt patri
agnatus. Item cognationem, quia omnis agnatus eſt cognatus: li
cet non ecõuerſo. ſi ergo filius excludatur à bonorum poſſeſsio-
ne per lapſum anni ex capite liberorũ deuoluitur ad eundem, &
bonorum poſſeſsio ex capite agnatorum, quibus omnibus ipſe
præfertur tanquam propinquior agnatus. & debet petere infra
centum dies. quod ſi nõ faciat, nec extant alij agnati, deuoluitur
ad eundem, & ex capite cognatorum. & eodem modo debet in-
fra centum dies petere. ſi autem extarent de primo capite alij li-
beri, vel de ſecundo alij agnati, deferebantur filio volenti redire
ex alio capite. quia niſi excluſo toto capite liberorum nõ admit
tebatur ſequẽs caput agnatorum. & niſi ex toto capite agnatorũ
non admittebatur ſequens caput cognatorum. & hæc habentur
in titu. de ſucceſ. edi. vult ergo gloſ. hic ꝙ licet iſta filia fuerit ex-
cluſa per lapſum anni à capite liberorum, admittatur ex capite
cognatorum per l. j. §. videndum. de ſucceſ. edi. quod eſt verum
vt dixi, ſi in capite liberorum non erant alij ſequentes in gradu,
qui poſſent ex illo venire. Idem intellige in excluſione quæ ſit
per lapſum temporis. ſed ſi fieret per expreſſam repudiationem,
excluderetur repudians ab omni capite. vt ibi no. glo. ſingularis.
quæ ſemper allegatur.

2 *Pro ſcriptura quæ habeat formam debitam præſumitur, niſi probetur contrariũ. Error qualiter probetur?*
3 *Sententia lata ſuper diuiſione prætextu teſtamenti falſi poteſt reſcindi per reſtitutionem in integrum: & quid ſi teſtamentum erat non ſolenne?*
4 *Licet ex teſtamento non ſolenni hæres inſtitutus in eo qui obtinet hæreditatem ab inteſtato teneatur naturaliter ad ſoluendum legata & fideicommiſſa non autem ciuiliter, tamen cohæredi ſuo in eodem teſtamento inſtituto qui ab inteſtato non ſuccedit nõ tenetur naturaliter ad faciẽdũ ꝙ habeat partẽ hæreditatis in qua inſtitutus eſt.*

LEX IIII.

1 SI poſt diuiſionem. †Diuiſio facta per verũ hæredem cum hærede
putatiuo per ignorantiam iuris vel facti non præiudicat
verò hæredi probata veritate. hoc dicit. & ponitur caſus in teſta
mento falſo, vel non iure facto. reperiebatur inſtitutus filius, &
quidam extraneus: qui filius credens teſtamentũ verum vel va-
lidum, diuiſit hæreditatem cum extraneo, cũ tota pertineret ad
eum certè probata falſitate vel inualiditate poterit repetere par-
tem quam tradidit extraneo. & qua actione. dic vt in fi. glo. ma.
In glo. ibi. [per ignorantiam.] id eſt, errorem iuris vel facti. ſecus
ſi ſcienter. quia videreris donaſſe: & ita loquitur. l. non dubium.
j. de teſta. de qua glo. mag. opponit. & hoc quando perueniſti ad
traditionem. ſi verò ad confeſsionem tantùm. quia fuiſſes cõfeſ-
ſus teſtamentum eſſe validum & verum etiam ſcienter, cũ eſſet
falſum & non validum. & non perueniſſes ad traditionem, talis
confeſsio non præiudicaret quominus poſsit probare cõtrariũ.
vt in l. proxi. In tex. ibi. [tibi.] ſcilicet filio teſtatoris, ad quem to-
2 ta hæreditas pertinebat ab inteſtato. †In tex. ibi. [oſtẽde igitur.]
no. hic duo. Primò ꝙ pro ſcriptura quæ habeat formam debitã
pręſumitur: niſi probetur contrarium. ſic. j. de proba. l. cum preci
bus. Item ꝙ probato contrario quicquid factum eſt contra veri
tatem pręſumitur eſſe factum per errorem. & ſic error probatur
eo ipſo ꝙ probatur rem aliter ſe habere. quem articulum declara
plenè per Bar. in l. non fatetur. ff. de confeſ. An illud ſit verũ in-
3 diſtinctè. & tenet ibi ꝙ non: ſed cum longa diſtinctione. †In gl.
mag. in prin. ibi. [cum iudice: hic ſine iudice.] dic ꝙ etiam hic ſi
fuiſſet facta cum iudice eo caſu quo teſtamentum erat falſum.
de quo caſu etiam loquitur iſte tex. dum dicit. [vel fide veri de-
fici.] poſſet reſcindi diuiſio, & etiam ſententia lata ſuper diuiſio-
ne mediante beneficio reſtitutionis in integrum. vt in l. diuus. ff.
de re iudi. & j. ſi ex fal. inſtru. per totum. non ſic quando erat te-
ſtamentum non ſolenne: quo caſu procedit quod dixit gloſſ. vt
diſtinguatur an ſit facta cum iudice vel ſine. nec obſtat ꝙ teſta-
mentum nõ ſolenne habetur pro falſo. vt in l. iubemus. in fi. j. de
teſta. quia verum eſt quò ad puniendum notarium qui ſcienter
omiſit adhibere ſolennitatem: non quantum ad hoc vt ſententia
lata virtute ipſius tanquam lata ex falſo inſtrumẽto reſcindatur
4 per reſtitutionem in integrum ſecundùm Bar. quod no. † In gl.
ibi. [reſpondeo ſecundum quoſdam.] dic iſti dicunt veritatem.
licet glo. dictum ipſorum non teneat. volunt enim & bene, ꝙ li-
cet ex teſtamento non ſolenni hæres inſtitutus in eo qui obtinet
hæreditatem ab inteſtato teneatur naturaliter ad ſoluendum le-
gata & fideicommiſſa, non autem ciuiliter, cohæredi tamen ſuo
in eodem teſtamento inſtituto qui ab inteſtato non ſuccedit, nõ
tenetur naturaliter ad faciendum ꝙ habeat partem hæreditatis
in qua inſtitutus eſt. & ratio eſt in promptu: quia ſi teſtamentũ
eſſet ſolenne, vnus hæres non tenetur alteri naturaliter & ciuili-
ter ad faciendum ꝙ habeat partẽ ſuam à ſeipſo. vt in l. ſed ſi ſub
conditione. §. fi. ff. de hære. inſti. ſi ergo ex teſtamento ſolenni nõ
naſcitur ciuilis & naturalis inter cohæredes pro portione hære-
ditaria directò conſequenda, ſimiliter ex teſtamento non ſolen-
ni non oritur naturalis tantùm. nam tunc oritur naturalis tantũ
ex non ſolenni. quando ex ſolenni oriretur ciuilis & naturalis.
ſed quãtum ad legata & fideicommiſſa, cum ad illa ſit grauatus,
hæres, & ab eo habeantur, non autem habent legatarij à ſeipſis,
ſi teſtamentum eſt ſolenne, oritur ciuilis & naturalis. & eodem
modo ſi non eſt ſolenne, oritur naturalis tantùm ſecundùm opi.
glo. quæ eſt vera, propter voluntatem defuncti. vt plenè no. j. e.
l. cum quis. Ex quibus omnibus ſequitur ꝙ iſta lex poteſt intel-
ligi ſiue diuiſio ſit facta per errorem facti, ſiue iuris: & ſic nõ ob
ſtat oppoſitio facta in glo. ꝙ error iuris impedit repetitionẽ de-
biti naturalis ſoluti: quia hoc non erat debitum naturale nec
ciuile

ciuile inter iſtos cohæredes.gloſ. hic tamen tenet contrarium,ꝙ ex teſtamēto ſolēni ſicut hæres ciuiliter & naturaliter obligatur legatarijs & fideicōmiſſarijs, ita obligatur cohæredi vt patiatur ipſum habere partē ſuam:& ſicut quando nō eſt ſolenne obligatur naturaliter legatarijs,ita & cohæredi. & ideo intelligit iſtam l.in errore facti tantū quod ab omnibus Docto. reprobatur: & etiam inquantum tenet ꝙ ex ſtipulatione minus ſolenni oriatur naturalis obligatio:nam contrarium tenent Doct. per l.j.§. eum qui.de conſti.pec.& per l.j.§.qui ita.de verb.obl.quod dic vt ibi not.per Bar.ſufficit. In fi.gl.ibi. [per condictionem indebiti vel ſine cauſa.] vel dic ꝙ poteſt agi condictione indebiti pro vtraq; portione quo ad poſſeſsionem inducendam.ff.de condi. indebi. l.indebiti.§.ſed & ſi nummi.ſecundùm Cy.

1 *Si confeſſio fuit facta extra iudicium, ſiue per ignorantiam iuris ſiue facti, ſiue etiā ex certa ſcientia, non immutat ueritatem: ſed præiudicat quouſque probetur contrarium, & quid ſi uirtute talis confeßionis lata ſit ſententia?*

Quid ſi confeßio fiat ſuper eo quod eſt in poteſtate confitentis facere, uel fiat ad liberandum? & nu.4.

3 *Obligatio rei uel hypotheca quòd poßit fieri nudo pacto ſine traditione ſi ſubſiſtat debitum cui cohæret.*

4 *Si confiteris ſcienter quòd res tua ſit mea, an talis confeßio habeat uim donationis?*

5 *Confeßio falſa facta in iudicio, an habeat uim diſpoſitionis?*

LEX V.

1 Cum falſa. †Falſa confeſsio non immutat veritatem:ideo probata veritate nō præiudicat cōfitenti.h.d.& ſemper allegatur:& multa declarātur per hanc l.poteſt autem intelligi duobus modis.primò ꝙ iſta confeſsio ſit facta extra iudiciū:ſecundo quòd in iudicio. Item quælibet earum poteſt adhuc intelligi duobus modis. primò ꝙ fuerit facta per ignorantiam iuris, vel facti. & re vera hoc caſu loquitur iſta lex, vt conueniat titulo in quo ſituata eſt. Poteſt etiam intelligi ꝙ facta fuerit ex certa ſcientia. de primo loquitur gloſſ.ij.de ſecundo loquitur.l. vltima. venia-
2 mus ad caſum. †Dic ergo ꝙ ſi confeſsio fuit facta extra iudiciū ſiue per ignorantiam iuris,ſiue facti.ſiue etiam ex certa ſcientia, non immutat veritatem:quoniam cōfeſsio nō eſt diſpoſitio, ſed pronuntiatio.ideo inducit probationem, non diſpoſitionem. vt in l.Publia.§.fi.ff.depoſi. omnis autem probatio regulariter recipit aliam probationem in contrarium fortiorem ſe. vt in l. cū de indebito.ff.de prob.prꝺiudicat ergo dicta falſa cōfeſsio quouſq; probetur contrariū:quia præſumitur vera.vnde non poteſt quis contra ſuam confeſsionem venire,ſi contrarium non probat. vt in l.generaliter.j.de non nu.pecu.ſed ſi vult cōtrarium probare, indiſtinctè admittitur:& tunc confeſsio ſua etiam ſcienter facta nō præiudicat.& iſte eſt caſus huius l.ſecundū iſtum intellectū. hoc tamen intellige ſi adhuc virtute iſtius cōfeſsionis nō ſit lata ſententia.nā ſi tranſiuiſſet in rem iudicatā,nō poſſet poſteà probari cōtrarium: etiam ſi fuiſſet facta per errorē facti.vt j.eo.l. error.per quam limitatur iſta lex.vt ibi habetur in prin.gl. mag. in prima oppoſi.quæ ibi fit de iſta l. Sed cōtra iſtam lect.venit vna oppoſitio quam format gl.fi.in fi.de l.tale pactum.in princ.ff.de pac.eo caſu quo cōfeſsio falſa fuiſſet facta ex certa ſcientia.nam ibi dicitur ꝙ inducit diſpoſitionem,id eſt, pactum de nō petendo.quia ſi cōfiteris me nō eſſe debitorem tuum,cū ſim:& hoc facis ſcienter videris mihi facere pactum de nō petendo. & ſic nō admitteris poſteà volēdo probare ꝙ ſim debitor tuus:quia nihil prodeſſet probatio poſtquā habet vim pacti : ſed ego ſupra dixi contrarium ꝙ non inducit diſpoſitionem,ſed probationem tantum.ideo recipit probationē in cōtrarium. dicūt Doc. ꝙ ibi fuit confeſsio facta ſuper eo quod eſt in poteſtate confitentis facere. nam ſi ego ſum debitor tuus,in poteſtate tua eſt me liberare:ſed ſi ſit ſuper eo quod nō eſt in poteſtate tua,tūc habet locū.vt s.dixi in caſu huius l.ſi cōfiteris rem quæ nō fuit matris fuiſſe,vel ſi cōfiteris rē quæ eſt tua eſſe meam.nam nō eſt in poteſtate tua in me trāſferre dñium nuda voluntate:ſed demum ſubſiſtēte iuſta cauſa,& interueniēte traditione vera vel ficta:quorū neutrū hic fit.per hoc infert Bar.j.eo.l.cū teſtamētum. in fi. ꝙ ſi in caſu huius l.quādo agebatur hypothecaria, ſi tu cōfiteris rem quam peto vel petere volo mihi eſſe obligatam tāquam maternā,cum nō eſſet:& hoc faceres ſcienter,talis confeſsio induceret diſpoſitio-
3 nem: quia†obligatio rei vel hypotheca poteſt fieri nudo pacto ſine traditione,ſi ſubſiſtat debitū cui cohæret. vt in l.j. & ibi not. ff.de pig.act.Breuiter iſta quæ dicūt Doc. nō placent. vt diſtinguatur an fiat ſuper eo quod eſt in poteſtate confitētis facere vel non,quia ſequeretur ſcđm hoc ꝙ ſi cōfitereris te eſſe debitorem meū in centū ex aliqua cauſa,cū ſit in poteſtate tua te mihi obligare ſi volo,induceretur obligatio.ꝙ eſt falſum.imò ſolū inducitur probatio.vt in d.l.Publia.§.fi. Dic ergo ꝙ in l.tale pactum in prin.illa confeſsio falſa & ſcienter emiſſa emanauit ad liberandū ideò fauore liberationis inducit diſpoſitionē.ſed quādo emanauit ad agendum vel obligandū,etiā ſi ſit in poteſtate facientis ſe obligare,diſpoſitionē nō inducit.& hoc de mente Doc.in l. generaliter.j.de nō nu.pec.& l.j.j.de cōfeſ.ſed ſi eſſet facta per errorē,diſpoſitionem nō induceret:etiā quando tenderet ad liberandū.bene tamen faceret probationē quouſq; probaretur cōtrariū. Plus dico ꝙ etiam quando tēdit ad liberandū,ſi fiat ſuper dominio etiam ſcienter,non inducit liberationē:puta poſsideo rē tuā, tu confiteris ſcienter me præſente rem non eſſe tuā,ſed meam,an videris mihi facere pactū de nō petēdo? dic ꝙ nō.in l.tres fratres in prin.& ibi expreſsè per Bar.ff.de pac. qa cū fiat principaliter ſuper dñio transferendo,& illud nō tranſferatur ex ſimplici falſa confeſsione,quia non præcedit cauſa habilis ad tranſlationē dominij.vt in l.nunquā nuda.ff.de acqui.re.do.ſimiliter nec producit pactum de non petendo:ideo admitteris ad probandū cōtrariū.interim tamen pro ea præſumitur. Aduertendū ꝙ ex verbis Bar.videtur hic colligi contrariū.nam ipſe videtur ſentire ꝙ ta-
4 lis†confeſsio ꝙ res tua ſit mea ſciēter facta habeat vim donationis.tamen ſi fiat priuato,nōn ideo tranſfertur dominiū:quia non ſufficit titulus ſine traditione.Et ſi interueniret traditio ficta,adhuc non ſufficeret:quia non poſſunt occurrere duæ fictiones circa idem.vnde dicunt Doct.quòd fictus titulus & ficta traditio non ſufficiunt ad tranſlationem dominij.vt no.per Cy.j.loca.l. ſi ad probationem.& per Bart.in l.ſi aliquam.ff.de acqui.poſ.ſed ſi fiat eccleſiæ,quia in ea tranſfertur dominium ex ſolo tit.donationis ſine traditione.vt in l.fi.de ſac.ſanct.eccle.ſufficeret dicta cōfeſsio ad tranſlationem dominij:cum contineat fictum titulū. & ſic non ſunt duæ fictiones,vna in tit.alia in traditione. Breuiter iſtud procederet ſi tu rem quam ſcis tuam tanquam meam vel eccleſiæ,à me vel ab eccleſia cōduceres:vel recognoſceres in feudū.talis em̄ cōductio & recognitio eſt diſpoſitio.ideo continere pōt aliā tacitā diſpoſitionē.i.tacitā donationē. & tūc eſſet diſtinguēdū inter priuatū & eccleſiā.ita loquit̃ illa lex.ſi aliquā cū ſua materia,ſed quando dūtaxat confiteris rem illā non eſſe tuā, ſed meā,vel eccleſiæ.talis confeſsio nō habet vim tacitæ donationis ſed dūtaxat probationis,quæ recipit probationē in cōtrariū indiſtinctè.& illud videt̃ hic de mēte Bal.& ſemper mihi viſum fuit ꝙ Bar.malè loqueret̃.& ꝙ iſta materia nihil habeat cōe cum illa de qua in l.ſi aliquā.ſiue ergo eras in poſſeſsiōe illius rei tuæ quā confiteris meam.ſiue ego erā,nō trāſfers in me dominiū ex ficta donatiōe:ſed an trāſferas poſſeſsionē gl.fi.vī ſentire ꝙ ſic. tu dic ꝙ facta fuit cōceſsio ſuper dominio : cum illud nihil habeat cōe cū poſſeſsione.vt in l.naturaliter.§.nihil cōe.ff de ac.po.nihil operatur circa poſſeſsionem:ſed ſi fuiſſet facta circa poſſeſsionē : qa confiteris te non poſsidere,ſed me.cū tamen reuera tu poſsideas tunc ſi per errorē iuris vel facti,nō amittis poſſeſsionē.quia ſine animo non amittitur.ſi aūt ex certa ſciētia. tūc amittis poſſeſsionē,q̄ ſolo aīo remittit̃.l.iij.§.in amittēda.ff.de acqui.poſ.& l.ſi qs vi.§.dñia.ſed ſi quærit̃ an in me trāſferatur,tūc ſi non erat penes me,nō tranſfertur niſi apprehēdam.l.iij.in princ.eo.tit.ſed ſi erat penes me,puta ex locato,depoſito,vel cōmodato,quo caſu poſſeſsio eſt apud te,& detētio apud me,tunc cōfitendo me eſſe poſſeſſorem ex certa ſcientia tu amitteres, & ego acquirerē ratione detentionis.l.qua ratione.§.interdum.de acqui.re.do.& ꝙ in ſi-
5 mili no.in l.j.in fi.mag.gl.j.de ſer.fu.†Qn̄ verò cōfeſsio falſa facta eſſet in iudicio,tūc ſi ſciēter,vel per ignorantiā iuris, haberet vim diſpoſitionis:quia faceret confitentem haberi pro condēnato.vt in l.j.j.de confeſ.ideo poſteà non poſſet reuocari:etiā ſi contrarium vellet probare.ſed ſi per errorem facti, poſſet contrariū probare vſq; ad ſententiā excluſiuè.vt j.e.l.error.& not.j.de om. agro.deſer.l.rura.lib.xj.& ibi vide omnino per Bar.Ex qbus iſta l.remanet declarata melius quàm declaretur per doc.

LEX VI.

1 Si non tranſactionis. †Promittēs plus quā debeat per errorē,poteſt liberationem condicere.h.d.

a ¶ Confeſsio erronea. quando confeſſio doc. de errore poſſit reuocari. adde & dic vt per Alexã. de Imol. in cõſi. xxxiij. colũ. j. & in conſi. cij. col. pen. verſic. circa aliud. & in cõſ. lxxxiij. col. iij. in j. vol. & ibi quãdo dicatur reuocari incontinenti. in cõſi. xlvij. col. vij. ver. ſecundò reſpondeo. & in cõſi. xc. co. ij. verſi. hoc probo. e. vol. & quãdo eſt acceptata per partẽ. in cõſi. cxij. colũ. iij. in prin. & in cõſi. cxix. quaſi per totum. in iij. vo. Fran. Cur.

b ¶ Cõtineat cauſam. Et qñ confeſsio dicatur cõtinere cauſam, vide per Alexan. de Imo. in cõſi. lxxxiij. co. ij. verſi. pondero. in j. volu. Cur.

2 *Confeßio transfert onus probandi contrarium in confitentem.*
3 *Confeßio extra iudicium facta non ualet, niſi contineat cauſam, ſed in iudicio etiam ſine cauſa ualet. & uide aliam differentiam.*
Contra confeßionem quando non poßit confitens probare contrarium?
4 *Poteſtas reuocandi confeßionem erroneam & probandi contrarium, uſque ad quantum tempus duret?*
5 *Error iuris quando noceat erranti nõ ſolum confitenti, ſed delinquenti, uel omittenti facere quod facere debeat, & quid in errore facti?*
An poßint reuocari iſti errores ante litem finitã, uel poſt?
6 *Poſtquam lis eſt terminata per ſententiam, uel factum ſit præceptum de ſoluendo, an poßit allegari error facti, ſi allegans uult illud probare? nu. 9.*
7 *Intentans unam actionem per errorem, ſi in ea ſuccumbat, an poterit ad aliam redire, & an requiratur reſtitutio in integrum. & nu. 9.*
Erranti ſuaſionibus & aſſertionibus aduerſarij qualiter parcitur quo ad aduerſarium qui ſuaſit, & an requiratur reſtitio in integrum ut admittatur errans ad probandum contrarium?
8 *Confeßio in iudicio poteſt fieri tribus modis: & quando cõfeßus in iudicio habeatur pro condemnato?*

LEX VII.

ERror facti. Lex iſta habet difficilem materiã: quam Bar. ponit in l. nõ fatetur. ff. de confeſ. Sed Bal. hoc plenius & pulchrius videtur
1 explicare. † Et tria colliguntur ex ea. Primum eſt ꝙ error facti etiam in iudicio commiſſus per reum vel actorem in cõfitendo aliquod falſum contra ſe, vel in omittendo aliquid facere quod ſibi incumbebat, non nocet: ſed poteſt reuocari. Secũdũ eſt ꝙ illud eſt verũ quouſq; cauſa ſit deciſa. Tertium eſt ꝙ poſtquam eſt deciſa ſecus. quia noceret. & non poteſt reuocari. Primũ dictũ ꝓcedit in errore facti. vt dixi ſecus in errore iuris cõmiſſo in iudicio. quia nocet ſicut certa ſcientia. & non põt reuocari quando eſt commiſſus in iudicio vt in d. l. non fatetur in fi. ſecus ſi extra iudicium. vt s. eo. l. cum falſa. Secundũ dictum debet intelligi quando eſt deciſa per ſententiam, vel tranſactionẽ. Et idẽ ſi adhuc non eſſet deciſa per ſententiã tamen eſſet concluſum in cauſa ſcd̃m Bal. qui allegat ad hoc determinationẽ. Io. an. in c. fi. de reſt. in inte. lib. vj. in nouella. facit l. ſi rem. §. fi. cum ibi no. ff. de eui. Tertium dictũ procedit vt non poſſit poſteà reuocari. ſ. ipſo iure. ſed per beneficium reſtitutionis in integrum. in caſibus in quibus poteſt competere etiã poſt cauſam deciſam reuocari põt vt ff. de confeſ. l. cum fideicõmiſſum. & ibi per Bart. in fin. & per eundẽ in d. l. non fatetur. & in iſta. l. ſunt duæ glo. quarũ prima eſt gl. noua. & non fuit ac. ex qua colliguntur octo oppoſitiones, q̃ reſpiciunt primum & ſcd̃m dictum. Secũda fuit regula antiqua accurſij quæ concernit vltimum dictũ. veniamus ad caſum. ponamus caſum in nube. Sed quia oppoſitiones primæ gl. diuerſimodè debent ſignari ad hoc vt bene intelligantur. ꝙ tamen gl. non facit, ideo redditur obſcura. & Bar. etiam infraſcat, vt videatur ad quid tendũt, recita eam ſic. Primò enĩ opponitur de. l. cum falſa. s. eo. vbi dicitur indiſtinctè falſam cõfeſſionẽ non nocere. hic aũt diſtinguitur an ſit lis deciſa, vel nõ. Sol. lex illa licet ſimpliciter loquatur, ſiue intelligatur in cõfeſſione falſa facta in iudicio ſiue extra iudiciũ, debet limitari per hãc. l. niſi cauſa ſit deciſa virtute talis confeſſionis erroneæ, quia tunc nõ poſſet poſteà reuocari, etiã volẽdo probare cõtrariũ. Scd̃ò opponitur in ver. [eſt tamen differentia.] ꝙ imò falſa confeſſio præiudicet ſtatim, quia trãſfert onus probãdi cõtrarium in confitentẽ: & niſi probet cõtrariũ, ſtatur confeſſioni. vt j. de erro. aduo. l. ij. & ad idem tendit aliud cõtrarium infrà formatũ in gloſ. in ver. [ad hoc.] de l. iubemus. j. de libe. cau. Glo. reſpondet quod illud eſſet verum ſi talis confeſſio facta fuit in iudicio: ſi autem extra iudicium, non præſumitur pro confeſſione. ideo poteſt reuocari abſque eo qd̃ pro-
2 betur contrarium. † Tu dic melius ſecundum Io. quod ſiue ſit facta in iudicio, ſiue extra iudicium, bene præiudicat in hoc vt præſumatur pro ea, vt transferat onus probandi contrarium in confitentem vt l. cõtrarijs. & l. generaliter. j. de non nu. pec. Sed poſt-
a quam fuerit probatum contrarium, talis confeſſio erronea[a] non nocet. vt hic. in hoc ergo non eſt differentia inter factum in iudicio & extra iudicium: ſed in tribus alijs bene eſt differentia: quia facta extra iudicium nõ inducit obligationẽ, ſed probationẽ. vt in l. Publia. §. fi. ff. depoſi. facta verò in iudicio inducit obligationẽ & actionẽ in factũ, ſicut ſentẽtia cõdemnatoria: cum cõfeſſus
3 habeatur pro cõdemnato: vt j. de cõfeſ. l. vnica. † Item extra iudi-
b ciũ nõ valet, niſi contineat cauſam[b]. vt in l. cum de indebito in fi. ff. de proba. ſed in iudicio etiã ſine cauſa valet vt ſi cõfiteris te mihi teneri in cẽtum, & nõ diceres ex qua cauſa, habereris pro cõdemnato. vt no. in d. l. vnica. de cõfeſ. Item extra iudicium falſa cõfeſſio etiam ſi emanauit ex certa ſciẽtia, vel per errorem iuris. nõ nocet probato cõtrario. vt in l. cum falſa. & ibi dixi. ſecus in facta in iudicio. quia nõ poſſet probari cõtrariũ, niſi eſſet facta per errorem facti. vt in hac l. & dixi in l. cum falſa. Tertiò opponitur. ꝙ nõ ſit neceſſe probare cõtrarium: ſed ſufficiat pœnitere reſpõſi, ſeu confeſſionis. vt in l. de ætate. §. fi. ff. de interro. ac. glo. neſcit quid dicat. dic ergo ꝙ ibi loquitur in cõfeſſione facta circa præparatoria iudiciorum. & quando lis nõ erat conteſtata: nec ex reuocatiõe reſultabat captio ſeu deceptio aduerſarijs. his tribus cõcurrentibus locũ habet ꝙ dixi. ſed ſi facta eſt circa ea quæ cõcernũt deciſionẽ cauſæ, nõ ſufficit reuocare: niſi probetur cõtrariũ. & idẽ ſi circa præparatoria, ſi lis eſſet cõteſtata: vel reſultaret captio aduerſarij: vt ff. de rei vẽd. l. is q ſe obtulit. cũ l. ſequẽti & ſequẽti in prin. & hoc credo voluiſſe gl. dũ infrà ſubdit. [& ſi eſt captio pœnitet ante lit. cõte. &c.] Sed quartò opponit ꝙ etiã ſi velit probare cõtrariũ nõ audiatur vt in l. ſi is cũ quo. ff. de cõfeſ. Sol. ſpãlis eſt eo caſu quo facta eſt ſup actiõe. l. aquiliæ in qua cõtra negãtẽ probato cõtrario creſcit cõdemnatio in duplũ. nã ſi timore ne incidat in hãc pœnã cõfitetur, licet falſum, nõ põt venire cõtra etiã ꝓbãdo cõtrariũ: cum videatur quodãmodo trãſegiſſe cũ aduerſario. & ſatis eſt ꝙ in dubio euaſit pœnã dupli. potuiſſet enĩ ſi negaſſet probari cõtrariũ: licet falſò, & fuiſſet in duplũ condẽnatus. Quintò ad idẽ opponitur. ꝙ etiã ſi velit probare contrariũ nõ audiatur quia video ꝙ eſt falſum in muliere, vt aduerſus falſam cõfeſſionẽ iuuetur Velleiano: ꝓpter fragilitatẽ ſexus. vt ff. ad l. velleia. l. ſi mulier. in iure ergo cõtrariũ erit in maſculo gl. dicit ꝙ mulier iuuatur priuilegio ſpeciali mulieris. vt ibi. & etiã iure cõi ſicut maſculus. vt hic. hoc nihil eſt dicere. dic ergo ꝙ mulier iuuatur cõtra ſuã cõfeſſionem, etiam eo caſu quo maſculus nõ iuuaretur: nã ſi maſculus nõ probaret cõtrariũ, nõ iuuaretur. ſed mulier ſic. vt ibi. Itẽ ſi cauſa eſſet deciſa, maſculus nõ iuuaretur. vt hic ſed mulier ſic. vt ibi. Itẽ ſi error maſculi caderet in latã culpã, non iuuaretur. vt in l. de ętate. §. penul. ff. de interro. ac. ſed mulier ſic. vt in l. cõtraria. Et hoc fortè voluit gl. in vltima ſo. dũ dicit. [vel dic quòd iam erat contra ipſam lata ſentẽtia &c.] Sextò ad idẽ opponitur. ꝙ nõ admittatur ꝓbatio in cõtrariũ de l. fi. j. arbi. tu. Sol. ſpeciale eſt ibi in tutore conficiente inuentariũ, & per
4 errorem apponente aliquã rem tanquã pupilli, cum nõ eſſet. † Vltimò opponitur. ꝙ poteſtas reuocãdi & probandi cõtrariũ nõ duret vſque ad ſententiam incluſiuè. ſed ſolũ per triduũ. vt infrà de erro. aduo. l. fi. Sol. ibi quando quis volebat reuocare errorẽ alienum: vt ſui aduocati, vel ꝓcuratoris commiſſum ipſo clientulo præſente & tacente. hic qñ volebat corrigere & reuocare errorẽ proprium ſecundũ Pla. qui aſſignat rationẽ: quia de primo facilius perpendit quã de ſecũdo. vt in eo qui ſtat ad vidẽdum ludũ ſcachorũ, qui facilius perpendit de errore ludi quam ipſe ludẽs: & ideo minus temporis datur ſibi ad reuocãdũ. Gl. nõ approbat, ſed remittit ab ibi no. & ibi gl. dicit ꝙ ibi cauſa non erat duratura vltra triduũ. aliàs haberet locũ quod hic dicitur. Et Doct. videntur hoc ſequi ꝙ videtur ridiculũ. ideo dicit melius ꝙ clientulus vſq; ad triduũ põt reuocare erroneã cõfeſſionẽ ſui aduocati, vel procuratoris factam eo præſente & tacẽte, abſq; eo ꝙ probet cõtrariũ. & ita loquitur illa lex. poſt triduũ verò cõfeſſio illa haberetur pro ſua cõfeſſione, vt ſibi noceret. vt in l. j. eiuſdem tituli. niſi probaret cõtrariũ: quia tũc ſicut ſibi non noceret propria cõfeſſio, vt in hac l. ita nec cõfeſſio procuratoris vel aduocati. vt ibi dixi. & hoc voluit gl. in c. olim. extrà de cẽſi. quæ melius declarat. Et ex eis ſint expeditæ oẽs op. gl. vnde duo articuli eſſent examinãdi. primus quando cõfeſſio falſa facta fuit circa præparatoria iudiciorũ. alius qñ circa deciſoria in quibus duobus articulis diſtingue plenius per Bar. in d. l. non fatetur. ſed Bal. altius exordiendo exa-
5 minat generaliter alios: ſcilicet ſi † & qñ error iuris noceat errãti nõ ſolũ confitenti, ſed delinquenti, vel omittẽti facere qd̃ facere debeat. & eodẽ modo qd iuris in errore facti: & an poſſit reuoca-

ri iſti

ni iſti errores ante litem finitā, vel poſt. & loquitur multùm ſciēnticè, & ad plenum, declarando totum iſtum tit. Circa vltimum
6 dictum l. † ꝙ etiam poſt quā lis eſt terminata per ſententiam, poteſt allegari error facti, ſi allegans vult probare illud. Glo. ſi. opponit multis modis. primo de l.j.j. de erro. calcu. melius diceret de no. ibidem per l.j.ff. quæ ſentētiæ ſine app. reſcin. Et reſponde ꝙ iſta l. debet intelligi de ſentētia valida, ſed ſi eſſet inualida vel propter errorem iuris, aut calculi expreſſum vt ibi. vel propter aliā cauſam, nō impediret allegari errorē poſt ſententiam. & ad idem tendit l. ſi prętor. §. Marcellus. ff. de iudi. allegata in gl. quia ibi erat nulla. quia lata parte abſente per falſas allegationes ſcienter factas. Secundò opponitur de l. ſi. j. de re. cre. vbi cauſa erat terminata per iuramentum. & tamen poterat allegari error facti. Sol. ſpeciale eſt in his quæ dependent ex vltima voluntate, ꝙ ſi cauſa terminetur per tranſactionē, vel per iuramētum, nō inſpectis vel cognitis verbis vltimæ volūtatis, non valeat tranſactio, nec iuramentū. & ſic poſsit poſtea allegari error: tanquam cauſa nō ſit deciſa. vt ibi. & l. de his. ff. de tranſact. non ſic ſi eſſet terminata per ſententiam, quia nō reuocaretur ex dicta cauſa. Tertiò oppo. toto tit. j. ſi ex fal. inſtr. & ff. de re iud. l. Diuus. & de iureiur. l. admonendi. & j. ſi aduer. rem iud. per totū. Sol. vt dixi in princ. ꝙ hic dicitur procedi mero iure, ſed mediante beneficio reſtitutionis in integrū, in caſibus in quibus deberet cōcedi bene poſſit allegari error facti poſt ſententiā. cōcedi autem debet ex pluribus cauſis, veluti ſi lata ſit per falſos teſtes, aut inſtrumēta. vt in d. l. diuus. & in tit. ſi ex fal. inſtru. vel ex falſo inſtrumēto & neceſſario inſtramenta fuerūt poſtea de nouo reperta. vt in d. l. admonendi. vel ratione minoris ætatis. vt j. ſi aduer. rē iud. vel ex alia iuſta cauſa. vt l. pe. ff. de cōfeſ.. Quartò oppon. de l. ſi. §. ſi autē neſcius. j. de fur. Sol. vt in glo. quia ibi poteſt allegari reſpectu diuerſæ perſonæ. Quintò opp. de l. habebat. in prin. ff. de inſti. vbi ſi actor egit ex vna cauſa, & nō probauit, poteſt eandē actionē iterū intētare propter errorē in prima cauſa cōmiſſum. Gl. dicit ꝙ ibi agebat ex alia cauſa diuerſa. ſed ſi ita eſſet deberet ibi ſubaudiri mero iure. vt in l. cū quærit. de exce. rei iud. & tn̄ nō ſubditur ibi niſi de æquitate, & per beneficiū reſtitutiōis. ſed dic ꝙ ibi nō variabat cauſa ex qua agebat, nā fuit actū i primo iudicio ex mutuo pecuniæ: & eodē mō agitur in ſecūdo. & ſic nō variat cauſa ex qua agit. ſed variabat cauſa propter quā agebat: nā ex mutuo facta ſeruo primo fuit actū cōtra dn̄m ratione vnius mādati ꝙ dederat ſeruo. & illud non fuit probatū. poſtea agebat ex eodē mutuo ratiōe alterius mandati. illa variatio cauſæ propter quā agebat cōtra dn̄m ex facto ſerui nō facit ipſum agentē admitti ipſo iure de rigore. ſed per beneficiū reſtitutionis de æqui-
7 tate. & iſte eſt caſus valde ſingularis illius l. † Vltimò extra gloſ. op. de l. j. §. ſi. ſi. qn̄ act. de pec. eſt anna. aliàs incipit. l. quæſitū. vbi per errorē primo fuit actū actione peculio tēporali. & ſuccubuit actor. & ibi dicit ꝙ poſtea propter errorē auditur intētata actione peculij perpetua, vel ecōuerſo. Gl. ibi ſoluit pluribus modis. inter alia ponit vnā ſolutionē quæ ſemper allegat, & eſt ſingularis. ꝙ ibi errās fuit inductus ad errandū ſuaſione aduerſarij: quó caſu pōt allegari error etiā poſt ſententiā. quia parcit errāti quó ad aduerſariū q ſuaſit, & fuit cauſa erroris, propter quod dicunt doct. ꝙ ſi feciſti poſitiones, & iuraſti eas eſſe veras, & ego credā tuæ aſſertiōi cū iuramēto. cōfiteor eas eſſe veras, ſi poſtea poſſum probare cōtrariū etiā poſt ſentētiā admittor ad probādū mediāte beneficio reſtitutiōis: nō ſic ſi nō iuraſſes eas eſſe veras. qa tūc nō videor inductus ſuaſiōe tua. Tene mēti ꝑpetuò. Bal. verò dicit ꝙ ibi intētabat actio diuerſa, qm̄ ex diuerſis edictis orit actio de peculio perpetua. de qua in tit. de peculio. & annalis, de qua in tit. qn̄ actio de pec. eſt anna. ſed tūc nō eſſet neceſſariū beneficiū reſtitutiōis. ſed dic ꝙ licet ibi variaret actio nō variabat cauſa. qa tūc procedit cōtrariū. vt dixi in præcedēti cōtrario de l. habebat. de inſti. Vltimò adhuc extra gl. opp. nā ſi verū eſt ꝙ error facti cōmiſſus in iudicio nō pōt allegari poſt ſententiā, ſequeret illud nunquā poterit allegari: eo quia cōfeſſus in iudicio pro cōdemnato habet: nec eſt neceſſaria alia cōdēnatio. vt j. de cōfeſ. l. vnica. qa in cōfeſſum nullæ ſunt partes iudicis niſi in exequendo. l. proinde. in ſi. ad l. aql. ff. & tamē iſte tex. innuit cōtrariū. Sol. † cōfeſsio in iudicio pōt fieri tribus modis. primo rn̄dendo poſitionibus, in quibus nō cōſiſtit tota intētio actoris, ſed circūferentiæ ad eā: ꝙ tūc nō eſt verū ꝙ cōfeſſus habeatur pro condēnato. vnde nō obſtat contrariū. Secūdò pōt fieri a reſpondēdo ad libellū animo litē cōteſtādi: & ſic nō declinando iudiciū, ſed ſubeundo & tunc idē. vel nō habeatur pro condēnato, ſed expectetur ſententia poſtquā lis eſt conteſtata, & tunc idem: nā poterit probari contrarium vſq; ad ſententiam. Tertiò poteſt fieri reſpondēdo libello nō animo litē conteſtandi & iudiciū ſubeundi, ſed potius declinādi: & tunc verum eſt ꝙ habetur pro cōdemnato, & non expectatur alia ſententia: ſed fit ſibi præceptū de ſoluēdo. vt in l. ſi debitori. ff. de iudi. & tunc obſtat contrariū. nam videt ꝙ poſt talē confeſsionem non audiat volens allegare errorē facti. doct. tamen tenent contrariū nā tunc eſt verū ꝙ cōfeſſus in iudicio tali modo habetur pro cōdemnato, quādo non allegat ſe cōfeſſum per errorē: aliàs ſi offerret ſe paratū probare errorē, nō habetur pro condēnato ſecundū
9 Iac. bu. & alios, & ſic adhuc habet locū iſta lex. † Sed quid ſi iam præceptū fuerit factū de ſoluendo. Bar. adhuc tenet idē: qa illud præceptū non habet vim ſententiæ diffinitiuæ. & ſic poteſt allegari error poſt illud præceptum. Bal. hic videtur tenere contrarium. dicens ꝙ ſicut non poteſt allegari poſt concluſionē in cauſa, ita nec poſt tale preceptum. quia tranſit in rem iudicatā, ſi non fuit appellatum: ergo antequā tranſeat in rem iudicatam & ſic infrà decem dies à die facti præcepti, bene poteſt allegari error. Cæterum materiam huius. l. vide hic plenè per Bal. nam quantū ad intellectum tex. & gl. tantum dictum eſt quòd ſufficit.

a ¶ Vel alius prælat⁹. Adde Doct. in c. potuit. de loca. & per Doc. in l. ij. de iure emphy.

2 ☞ *Quis dicatur libertus orcinus?*
3 *Si Abbas uel alius prælatus recipit penſionem ab aliquo tanquam emphyteuta rei eccleſiſticæ cum non ſit, non prohibetur poſtea dicere quòd non ſit emphyteuta, & quid ſi erat conſueta dari in emphyteuſim?*

LEX VIII.

1 CVm teſtamentum. † Verba enuntiatiua per errorē emiſſa, ſiue principaliter propter ſe, ſiue propter aliud, diſpoſitionem non inducūt etiā fauore libertatis. h.d. iſta lex cum ſequenti. & iſta loquitur quādo fuerūt emiſſa principaliter propter ſe. lex verò ſequēs quādo propter aliud, & propter ſolutionē quā recipiebat ab aliquo tanq̃ liberto, cū eſſet ſeruus. nā nō videtur ſibi per hoc dare libertatē: videbatur cōtrariū fauore libertatis & liberationis. ar. in l. tale pactū. in prin. ff. de pact. ſed ibi qn̄ ſciēter fuerūt emiſſa, quo caſu ſufficit fauore liberatiōis abſq; fauore libertatis ad inducendū diſpoſitionē. i. pactum de non petendo. hic verò per errorē facti vel iuris, qui excludit cōſenſum: vnde nec fauor liberationis nec fauor libertatis ſufficit vt habeat vim liberationis. quid autē ſi ſciēter eſſent emiſſa in caſu harū. ll. an inducerēt diſpoſitionē. i. dationē libertatis? gl. hic recitat quādam gl. Irnerij factā ſuper hoc. quæ cōtrarijs modis intelligitur. & quidā intelligunt qn̄ voluerit dicere ꝙ ſic. quidā intelligūt ꝙ voluerit dicere ꝙ nō. primā partē tenet gl. & etiā Bart. ſecūdam partē tenuit Pla. & etiā Pe. quinimò etiā gl. in l. ſeq. videtur eā tenere. ſed Bar. dicit ꝙ in caſu l. ſeq. procedit illa glo. quia ibi ꝓpter aliud fuerūt emiſſa: ſed in caſu iſtius l. procedit gl. hic poſita. nam verba enūctiatiua tunc inducūt diſpoſitionē quādo fuerūt emiſſa principaliter per ſe. nō autē propter aliud: niſi fauore militis,
2 vt j. de teſt. milita. l. ex his verbis. ſufficit. veniamus ad caſum. † In tex. ibi [orcini.] dicitur libertus orcinus ille cui relinquit libertas directò. Nā ſtatim adita hæreditate ſi teſtm̄ valet, efficitur liber ſine manumiſsione hæredis: vn̄ cū habeat libertatē à ſolo teſtatore, dicit libertus teſtatoris, & non hæredis: tanq̃ manumiſſus ab eo q tendebat ad ortū, i. mortē: vt in gl. ſed ſi fuiſſet relicta per fideicōmiſſum: & ſic foret neceſſaria manumiſsio, diceret libertus hæredis à quo libertatē cōſequit: nō à teſtatore. In ſi. tex. ibi, [cū errātis volūtas nulla ſit,] ergò ſi nō errauit à contrario ſenſu, qm̄ eſt volūtas cōfitētis, cēſeret ſibi data libertas ab illo hærede ſecū-
3 dū Bar. † In l. nō idcirco. no. ſecūdū Bal. ꝙ ſi abbas vel alius præ-
a latus* recipit penſionē ab aliquo tanquā emphyteuta rei eccleſiaſticæ cū nō ſit nō prohibet poſtea dicere ꝙ emphyteuta nō ſit: quinimò etiā ſi ex certa ſciētia hoc feciſſet nō potuiſſet præiudicare eccleſiæ ſi res nō fuiſſet conſueta dari in emphyteuſim vel feudū. quia nō eſt in poteſtate prælati ſolius dare de nouo in emphyteuſim vel feudū rē quæ eſt de mēſa. Sed ſi fuiſſet cōſueta dari: et ſic eſſet ī poteſtate abbatis cōcedere cui vellet, in c. ij. de feu. videt diſtinguēdū an hoc fecerit ex certa ſciētia, vel ꝑ errorē. tn̄

a ¶Ne paſsim. De materia iſtius l. vide per Alex. de Imo. in l. ſi quis id. ff. de iuriſdi. om. iud. & per eundem Alex. in l. iuris ignorantia. C. qui ad mi. & Abb. in c. ij. de conſtitutionibus.

gl. hic ſentit idē qñ ex certa ſciētia: quia non principaliter propter ſe; ſed ꝓpter aliud videt cōfiteri illū eſſe emphyteutā, i. ꝓpter ſolutionem quam recipit. tene menti. ſufficit.

LEX XI.

Qvamuis. † Mulieribus non ſuccurrit propter ignorātiā iuris in lucris captādis, ſicut nec maſculis: niſi ratione minoris ætatis. quo caſu tam mulieribus ꝗ̄ maſculis ſuccurrit per beneficiū reſtitutionis. h. d. cōcordat cum primo. l. ſi emancipata. ſ. eod. Intellige tamen quando potuit conſulere peritiores. vt ibi nota.

LEX XIII.

a
1 Ne paſsim. *† Mulieribus nō ſuccurrit ꝓpter iuris ignorantiā vltra quā maſculis: niſi in caſibus à iure expreſsis. h. d. notabiliter. & declarat plures ll. & glo. quæ eſt hic enumerat illos caſus. tñ ponit quoſdā qui nō faciūt ad propoſitū. nā ſunt multi caſus in quibus iura prouidēt mulieribus ꝓpter fragilitatē ſexus, nō propter iuris errorē: quia etiā ſi nō errarēt eis prouideret. vt patet in Velleiano. nā etiā ſi ſciat ſe non poſſe intercedere, nihilominus ſi intercedat iuuat: niſi renuntiet Velleiano in caſibus in quibus permittitur renūciatio. aliquādo autē ſuccurrit eis propter errorē iuris q magis excuſat in eis ꝗ̄ in maſculis. vt in l. cū de indebito. ff. de proba. & tunc habet locū iſta l. qa regulariter vbi iuuant maſculi, iuuant mulieres propter iuris errorē & vbi nō iuuant maſculi, nec etiā mulieres: vt in lucris captādis, vt s. e. l. quāuis. Fallit in qbuſdā caſibus in qbus iuuant mulieres, & tñ nō maſculi, qui ponunt in glo. vt in l. ſi adulterium cum inceſtu. ff. de adulte. & l. cùm de indebito. ſupra allegata.

2 ¶ Indebitum ſolutum per errorem iuris. quando poſsit repeti, & quid ſi per errorem facti. & nume. 5.

3 Tutus exceptione Macedoniani ſoluens per errorem iuris, non repetit. & numero 5.
Quid in indebito ratione exceptionis temporalis ſoluto per errorem?

4 Naturalis obligatio quæ nunquam fuit iuncta cum ciuili: nec unquam peperit actionem, non eſt ita efficax ut impediat repetitionem ſoluti per errorem facti, ſicut illa quæ ſemel fuit iuncta cum ciuili, & produxit actionem. & poſtea fuit ſublata ciuilis per ſententiam.

5 Tutus exceptione inducta ad iuris rigorem conſeruandum, ſcilicet except. litis pendentis. uel ea quæ habet fideiuſſor ex epiſtola diui Adria, uel ea quam habent plures rei debendi ex noua conſtitutione ut diuidatur actio inter eos, ſoluens etiam per errorem facti, non repetit.
Quid in debito quod creſceret per infitiationem.

LEX X.

1 Cvm quis. † Lex iſta duas ponit regulas, vnā negatiuā, qa indebitū ſolutū ꝑ errorē iuris nō repetit, alterā affirmatiuā, ꝙ ſolutū per errorē facti bene repetit, & eſt lex repetibilis. quoniā habet materiā valde ſubtilē diſputatiuā: & leges præcedētes loquunt qñ error fuit cōmiſſus in omittēdo, vel in cōfitēdo falſum. lex iſta loquit qñ in ſoluēdo indebitū. Cōtra primā regulā negatiuā opponit primò de tex. l. j. ff. de cōdi. inde. vbi dicit indiſtinctè ꝙ indebitū ſolutū per ignorātiā repetit. & illud verbū, ignorātiā, pōt intelligi, tā de ignorātia iuris ꝗ̄ facti, & poſtea ſubijcit ꝙ tūc demū denegat repetitio qñ fuit ſolutū ex certa ſciētia iuris & facti. hic aūt denega
2 tur etiā qñ ꝑ ignorātiā iuris. † Itē opponit de ratione. nā cōmuniter tradit ꝙ ignorātia iuris nō nocet in dānis vitādis. vt in l. iuris ignorantia. ff. eo. ſed ille qui ſoluit indebitū, cū vult repetere tractat de dāno euitādo: ergo non debet impediri repetere propter iuris ignorantiā. timore huius gl. intrat vnā diſtinctionē quadrimembrem. vſq; ibi. [ſi autē eſt vtroq; iure debitum.] & poſtea vltimum mēbrū ſubdiſtinguit in alia quatuor membra. Item ſecūdum membrū dictæ ſubdiſtinctionis ſubdiſtinguit in alia duo. & ſic in effectu ſunt decem mēbra. Quatuor in prima principali diſtinctione. Item alia quatuor in ſecunda ſubdiſtinctione. Item duo in alia ſubdiſtinctione. & hoc vſq; ibi. [Item opponit.] vbi autem opponit contra dicta per ſe in primo membro primæ diſtinctionis de dictis etiam per ſe quarto mēbro eiuſdem diſtinctionis, & ſoluit. reſpondendo autem ad contrarium primo loco formatum & etiam ad rationem dicit gloſ. ꝙ illa lex quæ generaliter loquitur de indebito, debet reſtringi ad illud. quod erat indebitum ciuiliter. naturaliter tamen erat debitum: quo caſu qa non poterat peti efficaciter. dicebatur indebitum: ſed propter naturalem obligationem quæ ſubſiſtebat non poterat dici indebitum: ideo ſoluens ſi vult repetere non dicitur tractare de damno vitādo: ſed potius de lucro. quia nollet ſoluere quod naturaliter debet, ſed illud potius lucrari. cùm tamen ius naturale & etiā gētiū arctat ipſum ad ſoluendū. ideo non obſtat ratio. ſ. facta in cōtrariū. quia iuris ignorantia nō prodeſt in lucris captandis. vt j. l. proxi. & s. e. l. ſi emancipata. l. aūt cōtraria. & etiā ratio in contrarium facta pōt habere locum in alijs ſpeciebus indebiti, ſ. econuerſo quādo erat indebitū naturaliter. licet ciuiliter debitū. Item quādo vtroq; iure erat indebitū. Itē quādo erat indebitū ope exceptionis ꝑpetuæ & fauorabilis. licet quo ad obligationē vtroq; iure eſſet debitū. vt in muliere intercedente: quæ ciuiliter & naturaliter obligat. & etiā oriat actio cōtra eā. ſed habet exceptionē Velleiani. in his tribus ſpeciebus indebiti locū habet cōtrariū, vt impediat repetitio demū qñ ſoluit ſcienter, ſecus ſi qñ per errorē iuris vel facti. quia in iſtis bñ tractat de dāno vitando. nā in primo licet ſit ciuiliter indebitū, ex quo tñ eſt naturaliter indebitū, ius gentiū vel naturale ipſum nō arctat ad ſoluendū, nec etiā ius ciuile. quia rarò reperit tale debitū ciuiliter tm̄, quin ſit eliſum ꝑ exceptionem. Pone exemplū in eo qui eſt tutus exceptione pacti vel iuriſiurādi, quæ tollunt naturalem obligationē, et elidunt ciuilem. vt in l. ſi vnus. §. pactus. ff. de pact. multò magis in ſecundo caſu quādo erat indebitum vtroq; iure. quia tunc nullū ius arctat ipſum ad ſoluendū. vnde volens repetere tractat de damno euitando. idem in tertio. quia mulier licet ſit ciuiliter & naturaliter obligata. & etiā contra eam cōpetat actio, attamē per ſenatuſconſultū tam actio ꝗ̄ obligatio elidit. & ſic perinde eſt ac ſi non eſſet in rerū natura quātū ad hoc. ſed in primo caſu qñ eſt indebitū ciuiliter & naturaliter debitū, præſupponamus ꝙ illa naturalis obligatio non ſit eliſa in aliquo, licet non ſit efficax ad agēdum. nec vnquā fuit cōiuncta cū ciuili. Gl. ponit duo exempla, ſ. in eo quod venit detrahendū per falcidiā. nam attenta diſpoſitione l. falcidiæ nō debetur legatario ciuiliter. ſed attenta voluntate defuncti, cōtra quam falcidia detrahitur. vt in l. Titia. ff. ad l. falci. dicitur debitū legatario naturaliter. Itē ponit exemplū in legato relicto in minus ſolēni teſtamēto vel vltima volūtate. qa habito reſpectu ad defectū ſolēnitatis, quæ eſt de iure ciuili, nō debetur ciuiliter: ſed habito reſpectu ad volūtatē defuncti: quæ ita adeſt in voluntate nō ſolenni, ſicut in ſolenni. vt in l. fin. ff. de rebus eorum. debetur naturaliter. Vltramōtani reprehendunt iſta exempla. Bar. verò ſuſtinet Bal. cum diſtinctione. dic vt hic per eos. quia in his conſiſtit tota ſubtilitas huius materiæ quia Vltramontani in omnibus exemplis reprobant glo. ſed Bart. conatur eam ſuſtinere. ſed pone exēplum indubitatū in eo ꝙ eſt promiſſum per pactum nudū. nā illud debet naturaliter tantum. & illa naturalis non eſt eliſa per aliquam. l. quia licet lex non aſsiſtat tali promiſsioni vt faciat eam producere actionē. nō tamē reſiſtit: ideo talis obligatio naturalis dicitur ſubſiſtere in ſuis viribus. ideo meritò arctat debitorē ad ſoluendū. licet inefficaciter. quia ſola per ſe non ſufficit ad agendum, ſed bene ſufficit ad ſolutum retinendum. ſi ergo eſſet talis naturalis quę eſſet eliſa, non haberet locum quod hic dicitur. Pone exemplum in debitore liberato per præſcriptionem: quæ tollit ciuilem, & elidit naturalem. nā ſolutum quocunq; errore repeteretur. vt no. in l. ſi. ff. rem rat. ha. ſic ergo diſtinctio huius l. habet locum in illo indebito ciuiliter,
3 ſed naturaliter debito. vt diſtinguatur, † an ſit ſolutum per errorem iuris, vel facti: habet etiam locum in indebito per exceptionem perpetuam & peremptoriam & odioſam. vt Macedo. nam tutus illa exceptio ſoluens per errorem iuris non repetit. vt in l. qui exceptionem. ff. de condi. indebi. ſecus ſi facti. vt ff. ad Macedo. l. fina. aliquando verò quocunq; errore ſolutum non repetitur, ſcilicet quando eſſet indebitum ratione exceptionis tēporalis. vt in l. in diem. ff. de condi. inde. ſecundū opi. Azo. quam hic refert glo. & communiter per Docto. licet quidam dixerint contrariū. Itē quādo eſſet indebitū ratione exceptionis inductæ gratia rigoris iuris conſeruandi. gloſ. ponit exēplum per l. Iulianus. de condi. inde. in exceptione rei iudi. tamen aduertendum ꝙ illa videtur cadere ſub primo mēbro de indebito ciuiliter. ſed naturaliter debito. quia ſententia abſolutoria tollit ciuilem, & non naturalem. vnde in ea videtur diſtinguendum prout hic. aut fuit ſolutum per errorem iuris vel facti. & ſecundam partem tenet hic Barto. ſed in d. l. Iulianus. tenet illam quam tenet gloſ. ꝙ

quocunq;

quocunq; errore ſolutum nõ repetatur. dicensquod ſentẽtia ab-
ſolutoria tollit ciuilem, & naturalem eo modo tangit. & ſi dica-
tur licet nõ tangat. & ſic non elidat, videtur adhibẽda diſtinctio
4 de qua hic. ipſe reſpondet † ꝙ iſta diſtinctio procedit in naturali
obligatione, quæ nunquã fuit iuncta cum ciuili. vt in exemplis
ſuprà poſitis nec vnquam peperit actionem. illa enim nõ eſt ita
efficax vt impediat repetitionem ſoluti per errorẽ facti. ſed quã-
do ſemel fuit iuncta cum ciuili. & produxit actionem. & poſtea
per ſententiam tollitur ciuilis, non propterea tollitur actio, ſed re-
manet in virtute naturalis ſolius. quòd patet ex eo quoniam ex-
ceptio rei iudi. eſt propriè exceptio: & ſic præſupponit actionem.
quia igitur naturalis non eſt eliſa, nec in aliquo tacta per ſenten-
tiam & habet actionem ſecum. licet illa ſit eliſa, eſt fortior quam
illa quæ nõ habet actionẽ ſecũ, vt impediat repetitionem. ſoluti
etiam per errorem facti, & eſt ſubtilis imaginatio ſua, & plus pla
cet quam illud quod ipſe notat hic: quia concordat cum iſta gl.
5 † Docto. autem ponunt alia exempla de exceptione inducta ad
iuris rigorem conſeruandum, ſcilicet in exceptione litis penden
tis. Item in exceptione quam habet fideiuſſor ex epiſtola diui
Adria. vt diuidatur actio. Itẽ in exceptione quam habent plures
rei debendi ex noua conſtitutione, vt diuidatur ſimiliter actio
inter eos. & dicunt ꝙ tutus tali exceptione ſoluens etiam per er
rorem facti non repetit: eſt etiam tertius caſus, quando eſſet de-
bitum quod creſcent per inficiationem: vt l. aquiliæ: nam ſolu-
tum quocunq; errore non repeteretur. quia videretur ſolui ra-
tione cuiuſdam tacitæ tranſactionis: vt ſ. e. in j. glo. mag. in quar-
to contrario de l. ſi is cum quo. ff. de confeſ. & j. de condi. inde. l.
ea quę. & ſic collige quòd interdum indebitum quocunq; erro-
re ſolutum repetitur, & ſolum denegatur repetitio, quando ſciẽ-
ter. vt in primis caſibus: interdum quocunq; errore ſolutum nõ
repetitur: vt multominus ſi ſcienter, vt in vltimis caſibus. inter-
dum diſtinguitur an ſit ſolutũ per errorẽ iuris & ex certa ſciẽtia
& nõ repetitur. An per errorẽ facti. & tunc repetitur in caſu hu
ius legis, cui addidit etiam alium. diſtinctiones autem gl. redu-
cuntur ad hoc. quod quoddam eſt indebitum ciuiliter, & natu-
raliter debitum. quoddam econuerſo indebitum naturaliter, ſed
ciuiliter. debitum quoddam vtroq; iure indebitum: quoddam
verò indebitum per exceptionem. licet debitum vtroq; iure in-
ſpecta obligatione. & iſta eſt principalis diſtinctio. Secũda ſub-
diſtinctio eſt, quia vltimum membrum de eo quod eſt indebi-
tum ope exceptionis. ſubdiſtingue in alia quatuor. quia illa ex-
ceptio vel eſt temporalis, vel eſt perpetua, vel eſt dubia. an ſit tẽ
poralis ſeu perpetua. quod vltimum in dubio præſumitur. vt in
l. ſufficit. ff. de condi. indebi. vel eſt inducta ad iuris rigorem con
ſeruandum. Item vltima ſubdiſtinctio. quia ſecundum membrũ
præcedentis ſcilicet quando exceptio eſt perpetua, ſubdiſtingui
tus in duo. quia vel eſt fauorabilis, vel eſt odioſa. Sed quicquid
boni ex prædictis ſumi poteſt ſuperius dixi: quia omnia prædi-
cta verba reducũtur ad illa de quibus dixi, & ad illos caſus. Po-
ſtremo gloſſ. opponit contra primum membrum primæ diſtin-
ctionis, quando eſt indebitum ciuiliter, ſed naturaliter debitum:
& etiam contra tertium, quando nullo iure eſt debitum. conſtat
enim quod in dictis caſibus datur exceptio, & illa eſt perpetua
fauorabilis: ergo quocunque errore ſolutum deberet poſſe repe-
ti per id quod dicit gloſſ. in ver. [ſi autem eſt vtroque iure debi-
tum.] & reſpondet glo. ꝙ propriè loquendo non dicitur exce-
ptio, quia exceptio eſt actionis excluſio. ergo vbi non competit
actio, propriè non eſt exceptio. ſed impropriè. ſcilicet intẽtionis.
Tale igitur non dicitur indebitum ope exceptionis. quando au-
tem competit actio mero iure. tunc dicitur exceptio. vt in mace
doniano & velleia & tunc dicitur adhiberi diſtinctio de qua in
illo ver. [ſi autem.] an ſit fauorabilis vel odioſa. & in primo ca-
ſu non habet locum iſta lex, imò indiſtinctè repetitur quocunq;
errore ſolutum. ſed in ſecundo ſic. Cætera vide hic per Docto.
quia nõ ſufficerent ſex lectiones ad recitandum ea quæ hic tan-
guntur.

De precibus imperatori offerendis. & de quibus rebus ſupplicare liceat: & ubi. *Rubrica.*

1 Caſus in quibus ſeruus habet legitimam perſonam.
Laudabilis fides ſerui uindicantis necem domini ſui.

LEX I.

1 Licet ſeruilis. † Reſcri-
ptum impetratum à ſeruo
ſuper nece domini ſui valet.
quia licet realiter ſit inhabi-
lis ad impetrandum, quantum tamen ad
hoc eſt habilis: & etiam ad accuſandum de
2 nece domini. hoc dicit. † Et ſic not. caſum
in quo ſeruus habet legitimam perſonam.
& ſic alibi infrà ſi per vim vel alio modo. l.
j. Item not. laudabilem fidem ſerui vindicã
tis necem domini ſui.

a ¶ Non obſtante. De hac clauſula non obſtante. vide latiſsimè per Fel. in c. nõnulli. de reſcrip. & per eundẽ Pau. de caſt. in cõſil. cclxxv. in ij. parte conſiliorum antiquorum. inci. paſſus iſte Cur.

b ¶ Vt eſt papa. Adde vt in c. cũcta p mundũ. ix. q. iij. c. ſi Papa. xl. diſt. & c. nunc autem. xxj. diſtin.

2 In clauſula non obſtante. an debeat fieri expreſſa mentio de lege diſponente contrarium an autem ſufficiat generaliter dicere non obſtante quacunque lege contrariũ diſponente?
Tollere totum ius alterius non pertinet niſi ad ſuppremum principem, qui non recognoſcit ſuperiorem.
3 Dilatio ſi conceditur debitori meo per principem, an interim teneatur mihi ad uſuras?
An interim præſcribat contra me?
An iſta conceſsio facta debitori proſit fideiuſſoribus ſuis?
4 De quanto tempore poſsit peti dilatio, & ſi excedat quinquennium, quòd reſcriptum reddatur in totum nullum.

LEX II.

1 Quoties. † Reſcriptũ per quod conceditur vel tol-
litur dilatio temporis permittitur impe-
trari. & impetratum tenet: non ſic in illo per quod totũ
ius alterius abſorbetur. h. d. & ſemper allegatur. In tex.
ibi, [moratoria præſcriptio] .i. dilatoria exceptio. In tex. ibi, [man
datur.] .i. permittitur ſupplicari per hoc. & per conſequens con-
feſsio facta. ad talem ſupplicationem valet ſecus in caſu ſequen-
ti: vbi prohibetur poſtulari, ergo confeſsio facta ad talem poſtu-
lationem prohibitam non valet: quia cuius prohibetur petitio,
eiuſdem facta confeſsio nõ valet ipſo iure. vt j. de peti. bo. ſubla.
l. j. lib. x. Et ideo hoc no. in gl. j. Circa primam partem quando tol
litur vel conceditur dilatio temporalis, valet: intellige etiã ſi in re
a ſcripto nõ contineatur clauſula non obſtante[a] quacũq;. l. qui nul-
la. l. obſtat, cum illa permittat hic impetrari: ſecundum verò dcĩm
ꝙ non valet. debet intelligi niſi in reſcripto cõtineatur dicta clau
ſula non obſtante. quo tamen caſu diſtinguitur an princeps tol-
lat id quod eſt de iure ciuili, vt actionem: & valet: quia poteſt hoc
facere an id quod de iure gentium, vt dominium, & tunc non va
let: quia non poteſt hoc auferre. niſi ex cauſa, & pro bono rei pu
blicæ. & tunc etiam debet prouidere illi de pretio. vt in l. Item ſi
verberatum. §. j. ff. de rei vend. & hoc vult gloſſ. mag. in vlt. q. quę
concernit iſtam ſecundam partem: & non primam ſed aduerte.
quia iſta diſtinctio videtur contra iſtum text. qui prohibet tolli
exceptionem peremptoriam. nam illa videtur de iure gentium ſi
oritur ex pacto de non petendo: vel ex ſolutione facta. & gloſ. vi-
detur ſentire quod ſi continetur clauſula non obſtante, valeat re
ſcriptum dum ſpecialiter loquitur de dominio. dicens quod nõ
valeret ſi illud tollerentur. Præterea licet actio ſit de iure ciuili,
oritur tamen ex contractu. qui eſt de iure gentium. vnde videtur
quod non poſsit tolli ſicut nec ipſe contractus. Innocen. tamen
videtur ſtare cum iſta diſtinctione in c. quæ in eccleſiarum. de
conſti. de iſta materia tractatur per Cyn. j. eod. l. reſcripta. & per
2 Bart. in l. fina. j. ſi contra ius vel vti. publi. dic vt ibi. † & etiam an
requiratur quod in clauſula non obſtante fiat expreſſa mẽtio de
l. diſponente contrarium, puta non obſtante. l. quoties. C. de pre-
ci. impe. offe. An ſufficiat generaliter dicere non obſtante quacũ
que. l. contrarium diſponente. & iſta pars vltima communiter ibi
tenetur. per ea quæ habentur in. l. ſi quis in princip. teſtamenti ff.
de leg. iij. Adde vnum quod eſt notandum. nam dicit hic Albe-
ri. quòd tollere totum ius alterius nõ pertinet niſi ad ſupremum
b principem qui non habet ſuperiorem: vt eſt Papa, [b] vel Impera-
tor. Inferior verò qui ſuperiorem recognoſcit, vt ſunt Comites,
& Marchiones, qui recognoſcunt eccleſiam, vt Marchio ferra-
riæ & ſimiles, non poſſent: etiam ſi in eorum reſcripto continere-
tur clauſula non obſtante. & etiam ſi eſſet caſus in quo Impera-
tor poſſet tollere. & allegat Archi. hoc tenentem. xxv. q. ij. in ſum
ma gloſſ. & ego habui conſulere iſto anno in ciuitate Pergami.
quia dominus Pandulphus tempore quo ibi dominabatur per
ſuum reſcriptum liberauit quendam partialem ſuum ab eo in
quo tenebatur alteri pergamenſi. dixi quod non valebat reſcri-